

Besvarelse af Kommissionens spørgsmål til det danske nationale program for håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald i henhold til artikel 13, stk. 1, i Rådets direktiv 2011/70/Euratom af 19. juli 2011 om fastsættelse af en fællesskabsramme for ansvarlig og sikker håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald.

Kommissionen (spørgsmål 1.1.):

De bedes venligst bekræfte, at det nationale program er blevet formelt godkendt/udstedt?

Det nationale program har forinden oversendelsen til Kommissionen været forelagt sundheds- og ældreministeren. Den daværende sundheds- og ældreminister godkendte således det nationale program d. 21. august 2015.

Kommissionen (spørgsmål 1.2.):

Hvilken organisation har ansvaret for at revidere og ajourføre det nationale program? Hvilke mekanismer er der indført for at revidere og ajourføre det nationale program under hensyntagen til anbefalinger angående tekniske og videnskabelige fremskridt samt operationelle anbefalinger og god praksis fra peerevalueringer? Hvornår forventes den næste revision foretaget?

Det nationale program er udarbejdet af det relevante ressortministerium, Sundheds- og Ældreministeret (SUM) med faglige bidrag fra Sundhedsstyrelsens enhed for strålebeskyttelse (SIS). SUM er som ressortministerium ansvarlig for revision og ajourføring af det nationale program, med bidrag fra relevante myndigheder og aktører på området. Der vil forventeligt finde en ajourføring sted, når beslutningsprocessen vedrørende Danmarks fremtidige politik for sikker håndtering af radioaktivt affald og brugt brændsel (langtidslagring efterfulgt af deponering, eller deponering) er gennemført.

Som led i de yderligere undersøgelser af kriterier for lokalisering, sikkerhed, drift og økonomi for et langtidsmellemlager i Danmark har Dansk Dekommissionering nedsat en international faglig gruppe med henblik på at inddrage peer-baseret rådgivning i beskrivelsen af løsningsmuligheder. Medlemmerne af den internationale faglige gruppe består af fagpersoner med teknisk indsigt i og operationel erfaring fra lagring og/eller deponering af radioaktivt affald i henholdsvis Sverige, Nederlandene og Norge.

Kommissionen (spørgsmål 1.3.):

Det danske nationale program omfatter alene kortsigtede mål for håndteringen af radioaktivt affald. De to alternativer på langt sigt – slutdepot eller et langtidsmellemlager i 100 år – er stadig under overvejelse. Arbejdet med slutdeponering af brugt nukleart brændsel er ligeledes

indtil videre stillet i bero i afventning af, at yderligere forberedende studier vedrørende kriterier for lokalisering, sikkerhed, drift og økonomi for et mellemlager gennemføres. De bedes derfor præcisere, hvilke skridt den danske regering har taget for at sikre, at fremtidige generationer ikke påføres en urimelig byrde med hensyn til den praktiske gennemførelse af langsigtede løsninger for brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald og nærmere bestemt den langsigtede håndtering (deponering) af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel.

Undersøgelser af en dansk langtidsmellemlagerløsning i kombination med tidligere studier havde som resultat, at der ved udgangen af 2016 fandtes grundlag for at vurdere de samlede omkostninger ved en række forskellige løsningsmodeller og de krav, som disse løsninger vil stille til gennemførelsen.

Den politiske beslutning vil respektere såvel Danmarks internationale forpligtelser som hensynet til at beskytte fremtidige generationer mod urimelige byrder i tilknytning til den praktiske gennemførelse af en løsning, både på kort og på lang sigt.

Kommissionen (spørgsmål 2.1.):

Hvad er tidsrammen for milepælene ”forud for deponering” og ”deponering”, som er opført i det nationale program, for håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald?

Det aktuelle grundlag for tidsrammen i det nationale program er fortsat Folketingets beslutning af 13. marts 2003, hvorefter afviklingen af de nukleare anlæg på Risø-området skal være afsluttet inden for en tidshorisont på op til 20 år. I beslutningen indgik desuden, at der skulle udarbejdes et beslutningsgrundlag for et slutdepot for lav- og mellemaktivt affald. Efterfølgende er det blevet vurderet, at der er behov for at undersøge flere mulige lagrings- og deponeringsløsninger, heriblandt langtidsmellemlagring i 100 år med efterfølgende deponering.

Såfremt Folketinget måtte beslutte langtidsmellemlagring med efterfølgende deponering som en langsigtet løsning, vil det betyde, at tidsrammen for milepælene ”forud for deponering” og ”deponering” må fastsættes på ny. En revideret tidsramme for den samlede proces afventer endelig beslutning i Folketinget om en langsigtet løsning.

Kommissionen (spørgsmål 2.2.):

Hvilke beslutningsfaser leder frem til den langsigtede løsning (f.eks. deponering) for alt brugt brændsel og radioaktivt affald (herunder ukontrollerede strålekilder og tailings)? De bedes desuden oplyse, hvem der har ansvaret for at træffe disse beslutninger, og hvornår de forventes at blive truffet?

Efter afslutning af de nødvendige undersøgelser, herunder af langtidsmellemlagerløsningen i december 2016, forventes sagen forelagt uddannelses- og forskningsministeren i 1. halvdel af 2017 med henblik på beslutning om den videre politiske proces. Det endelige ansvar for beslutning i sagen påhviler Folketinget.

Kommissionen (spørgsmål 3.1.):

Hvilken klassificeringsordning for radioaktivt affald anvendes i Danmark?

Dansk Dekommissionering (DD) modtager radioaktivt affald genereret i det danske samfund. DD er af de nukleare tilsynsmyndigheder (Sundhedsstyrelsen og Beredskabsstyrelsen (BRS)), pålagt at anvende IAEA systemet beskrevet i IAEA publika-

tionen "Classification of radioactive waste", GSG-1 for klassifikation af radioaktivt affald. Det er dog kun tilladt at klassificere radioaktivt affald i kategorien "Very Low Level Waste (VLLW)" efter tilsynsmyndighedernes forudgående godkendelse.

Kommissionen (spørgsmål 3.2.):

De bedes redegøre for den faktiske oplagringskapacitet for brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald på Risø-området? Redegør venligst for, om denne kapacitet er tilstrækkelig til at kunne rumme alt forhåndenværende og fremtidigt affald, herunder radioaktivt affald, der fremkommer ved nedlukningen af DR3-reaktoren?

I beslutningsgrundlaget for et slutdepot til det danske radioaktive affald er det estimeret, at affaldet efter dekommissionering af de nukleare anlæg på Risø vil fylde 5.000-10.000 m³.

Oplagringsfaciliteterne, som Dansk Dekommissionering (DD) råder over, kan opdeles i faciliteter til opbevaring af affald, som er færdigpakket til overlevering til den organisation, som skal overtage efter DD's lukning, og oplagringsfaciliteter til affald, som pt. ikke er færdigpakket til overlevering.

Til færdigpakket affald råder DD over to lagre (bygn. 244 og bygn. 249) med grundarealer på hhv. 983 og 735 m². Baseret på den maksimale stablingshøjde for de benyttede affaldsbeholdere¹ giver dette et bygningsvolumen på henholdsvis 3657 og 3822 m³. Det samlede bygningsvolumen bliver derfor i størrelsesordenen 7450 m³. Da der skal påregnes plads mellem beholderne i forbindelse med stabling og gangareal, f.eks. til inspektion af beholdere, kan dette bygningsvolumen ikke udnyttes fuldt ud til affaldsbeholdere.

Samtidig er det i forbindelse med igangværende studier af et langtids-mellemlager for affaldet estimeret, at der er brug for lagergulvareal inklusiv gangarealer på 4.050 m².

Baseret på hhv. evaluering af eksisterende lagerforhold og på estimater fra de igangværende studier kan det derfor konkluderes, at den eksisterende lagerplads sandsynligvis ikke vil være tilstrækkelig til alt forhåndenværende og fremtidigt radioaktivt affald.

I forbindelse med færdiggørelsen af DD's arbejde, har DD nedsat en såkaldt strategigruppe, som arbejder med spørgsmål i forbindelse med den fremtidige lukning. Behovet for lagerplads er en af de problemstillinger, som behandles af gruppen. For tiden undersøges andre muligheder for lagring af det radioaktive affald, indtil affaldet kan flyttes fra Risø området.

Kommissionen (spørgsmål 4.1.):

Hvordan sikres det, at mængden af frembragt radioaktivt affald holdes på et minimum, der med rimelighed er praktisk gennemførligt?

Den altovervejende hovedpart af dansk radioaktivt affald har sin oprindelse i afviklingsarbejdet med de nukleare anlæg ved Risø. DD er, som national affaldsoperatør efter pålæg fra de nukleare tilsynsmyndigheder ansvarlig for at minimere mængden af radioaktivt affald. Det er samtidig formuleret som et bærende princip i DD's affaldspolitik. Minimering af affaldsmængden gøres ved dels at frigive så meget affald som muligt efter de af myndighederne givne frigivelsesprincipper, dels at sortere brændbart affald fra ikke-brændbart affald og at volumenreducere det brændbare affald ved forbrænding. Slagger og filtermateriale fra afbrændingsprocessen returneres til DD med en volumenreduktion af affaldet til følge.

---

¹ I bygning 244 er affaldet opbevaret i tromler af hhv. 88 cm og 93 cm's højde. Tromlerne kan maksimalt stables i 4 lag. I bygning 249 er affaldet primært opbevaret i ISO containere og stålbeholdere af hhv. 130 cm og 115 cm's højde. Beholderne er stablet i 4 lag.

Derudover undersøger DD muligheden af at genanvende lukkede kilder og røgmeldere, som er i DD's varetægt.

Endelig undersøges muligheden for volumenreduktion ved smeltning af metalaffald med henblik på mulig genanvendelse af den del af smelteresten, som eventuelt kan frigives.

Kommissionen (spørgsmål 4.2.):

Strategier og planer i det danske nationale program dækker hovedparten af de punkter, der nævnes i direktivets artikel 4, stk. 3. Det står dog ikke klart, hvordan de indbyrdes forbindelser mellem de forskellige trin i håndteringen af radioaktivt affald – så som behandling, emballering, oplagring, transport eller bortskaffelse – taget i betragtning (f.eks. kriterier for modtagelse af affald til bearbejdning, oplagring og deponering)? Endvidere bedes De oplyse, hvordan de slutdeponeringsløsninger, der er under overvejelse, vil opfylde kravene i artikel 4, stk. 3, med hensyn til sikkerheden på lang sigt med passive sikkerhedskarakteristika, da der i øjeblikket ikke er redegjort for dette i det nationale program? Hvilken mekanisme er indført med henblik på at følge en gradueret strategi for håndtering af radioaktivt affald ved opstillingen af strategier og planer for perioden forud for deponering samt deponering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald?

Det er i beslutningsgrundlag for slutdepot såvel som beslutningsgrundlag for mellem-lager anført, at endemålet med håndtering af radioaktivt affald i Danmark er deponering baseret på passive sikkerhedskarakteristika og multiple barriere-systemer (defense in depth), hvor lav-permeable geologiske lag i tillæg til konstruerede barrierer bidrager til overholdelse af sikkerhedskriterierne defineret af de nukleare tilsynsmyndigheder. De rammesættende sikkerhedskriterier for en dansk deponeringsløsning er beskrevet i beslutningsgrundlag for slutdepot (2008), i form af dosisbindinger på 0,1 mSv pr. år til en person i befolkningen under drift, samt 0,01 mSv/år efter lukning.

Affald, som DD modtager fra eksterne brugere, behandles og emballeres, hvorefter det placeres på DD's lagre. Både for det eksterne affald og for affald, som produceres i forbindelse med dekommissioneringen, søger DD i videst muligt omfang at tage hensyn til en kommende langsigtet løsning for affaldet, f.eks. i valg af beholdere til affaldet. Da der ikke eksisterer affaldsacceptkriterier for det danske affald i forbindelse med en langsigtet løsning, er det imidlertid ikke i alle tilfælde muligt at forudsige fremtidige krav til affaldet.

I forbindelse med midlertidig lagring af affaldet på DD's lagre følger DD de krav til affaldsbehandling og emballering, som er fastsat af myndighederne. Kravene omfatter f.eks. krav til affaldsbeholdere, karakterisering, registrering af affaldet m.m.

Kommissionen (spørgsmål 4.3):

De bedes præcisere, hvorvidt NORM-affald med en aktivitet, der overstiger undtagelsesniveauerne, i Danmark klassificeres som radioaktivt affald? De bedes endvidere redegøre for planerne og strategierne for NORM-affald (f.eks. tailings), der omhandles i det nationale program?

NORM affald med aktivitetsindhold, der overstiger undtagelsesniveauerne, her særligt NORM affald fra olie-gas industrien, betragtes efter gældende lovgivning som radioaktivt affald, men bør med baggrund i de karakteristiske fysisk-kemiske egenskaber for dette affald muligvis håndteres og deponeres adskilt fra øvrigt ra-

dioaktivt affald i Danmark. Der er ikke truffet beslutning om en langsigtet håndteringsløsning i Danmark for NORM affald.

Kommissionen (spørgsmål V):

Hvilke metoder påtænkes/ anvendes for at bevare viden om de(t) pågældende deponeringsanlæg på langt sigt, jf. artikel 12, stk. 1, litra e)?

For så vidt angår en slutdepot-løsning er der i *Beslutningsgrundlag for et dansk slutdepot for lav- og mellemaktivt affald* (november 2008) angivet, at der skal etableres et arkiv med oplysninger om slutdepotets indhold, beliggenhed og indretning. Arkivet forudsættes vedligeholdt i en periode på 300 år efter slutdepotets lukning.

I *Pre-feasibility study for final disposal of radioactive waste* (maj 2011) (kendt som "forstudierne") er desuden beskrevet en overvågningsplan, som vil indsamle data om slutdepotets indvirkning på udvalgte miljømæssige parametre i en 30-årig periode med efterfølgende evaluering af behovet for at fortsætte dataindsamlingen i en ny 30-årig periode.

Kommissionen (spørgsmål 6.1):

I det nationale program nævnes det, at forskningsprogrammer vedrørende slutdeponering "iværksættes". Hvilke KPI'er er udpeget for at overvåge fremskridt mht. gennemførelsen af det nationale program, og hvad bygger KPI'erne på; hvis de endnu ikke er udpeget, hvad er så tidsrammerne for at fastlægge KPI'er?

Den videre proces for fastlæggelsen af et dansk forskningsprogram for deponering vil afhænge af, hvilken håndteringsløsning der bliver politisk besluttet. Såfremt en mellemlager-løsning bliver valgt, vil der blive foretaget en indledende planlægning af det videre forløb og de overordnede rammer for etablering af et mellemlager.

Kommissionen (spørgsmål 7.1.):

Med henvisning til direktivets artikel 12, stk. 1, litra h), bedes De angive den seneste vurdering (dvs. inden for de seneste 5 år) af de nationale programomkostninger (f.eks. samlede omkostninger fra frembringelse til deponering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald, herunder efter lukningen, i programmets tidsramme, herunder en opdeling pr. år og pr. kategori af radioaktivt affald/brugt nukleart brændsel). De bedes forelægge det grundlag og de hypoteser/antagelser, som ligger til grund for beregningen af de underliggende omkostninger (f.eks. renter, omkostningsstigningsrate og inflationsantagelse)?

Den seneste vurdering af de nationale programomkostninger til etablering og drift af henholdsvis et langtidsmellemlager i 100 år og et slutdepot med en åben driftsperiode på 30 år er forelagt i delrapporten *Sikkerhed, økonomi og drift for en dansk mellemlagerløsning for radioaktivt affald* (august 2016). I denne rapport er der foretaget en sammenligning af omkostningerne ved de to løsninger med følgende resultat:

Tabel: Økonomisk overblik over omkostninger ved langtidsmellemlager (inklusive 100 års driftsperiode) og slutdepot (med en åben driftsperiode på 30 år)

	Sandsynlig pris, mio. DKK	Minimum pris, mio. DKK	Maksimum pris, mio. DKK
Langtidsmellemlager			
Indledende omkostninger	297	222	446
Yderligere omkostninger	1.253	849	1.743
Samlede omkostninger for et langtidsmellemlager	1.550	1.071	2.189
Slutdepot			
Indledende omkostninger	91-341	70-277	120-414
Yderligere omkostninger	223-317	167-245	333-393
Samlede omkostninger for et slutdepot	314-619	237-486	453-825

Beregningen af omkostning ved et langtidsmellemlager har inddraget følgende udgiftsposter:

- Indledende udgifter
- Arealerhvervelse
- Bygning og indretning
- Projektering og udbudsmateriale
- Indledende konditionering af affald
- Lønudgifter personale (i 100 år)
- Driftsudgifter, personale (i 100 år)
- Driftsudgifter, bygninger (i 100 år)
- Dekommissionering og nedrivning
- Planlægning af lukning.

Beregningen af omkostninger ved et slutdepot har taget udgangspunkt i tre overordnede depotkoncepter, som tilsammen giver variationerne i henholdsvis sandsynlig, minimum og maksimum pris for et slutdepot:

- Terrænnært depot (på overfladen og ned til maks. 30 meter under terræn)
- Terrænnært depot i kombination med et borehul
- Mellemdyb depot (30-100 meter under terræn).

Beregningen af omkostning ved hvert enkelt slutdepotkoncept har inddraget følgende udgiftsposter:

- Arealerhvervelse
- Faciliteter ved slutdepot
- Bygning og indretning
- Driftsudgifter i opfyldningsperiode (30 år)
- Udgifter til lukning af slutdepot
- Overvågning før og efter lukning af slutdepot.

Det bemærkes, at såfremt der fra politisk hold bliver valgt en slutdepotløsning med mulighed for udtagning af affald på et senere tidspunkt, vil omkostningerne ved et slutdepot blive forøget med anslået 10-25 %. Det er primært forskellen i dybde for det enkelte slutdepotkoncept, der giver variationen i den anslåede meromkostning ved en løsning med mulighed for udtagning af affald på et senere tidspunkt.

Følgende omkostninger er ikke beregnet på nuværende tidspunkt:

- Eventuel særlig fundering
- Eventuel håndtering af forurenede jord
- Fortsat oplagring og konditionering på Dansk Dekommissionering frem til transport til langtidsmellemlager eller slutdepot
- Transport fra Risø til mellemlager eller slutdepot.

Ved begge løsninger er det vurderet, at der skal tillægges ca. 40 mio. DKK til den videre proces i tilknytning til beslutning og projektering.

Kommissionen (spørgsmål 7.2.):

Hvilke finansieringsordninger er indført med henblik på at håndtere og deponere alle typer brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald (herunder tidligere praksis) – hvem skal betale hvor meget og på hvilket tidspunkt? Der bør også afgives oplysninger om de samlede årlige bidrag til denne fond, hvor den står (dvs. internt hos operatøren eller eksternt hos staten eller en anden enhed), og hvordan fonden er sikret, hvem der forvalter den (f.eks. en tredjepart), og hvordan det sikres, at sådanne fondsmidler er disponible, når der er behov for det, og at fondsmidlerne kun bruges til de tilsigtede formål.

Angiv venligst investeringspolitik og retningslinjer for fonden. Endvidere bedes fondens seneste markedsværdi oplyst? Giv en oversigt over fondens struktur pr. type investering, herunder den gennemsnitlige løbetid for hver type investering.

En langsigtet løsning for det danske radioaktive affald vil blive finansieret og drevet af den danske stat efter beslutning i Folketinget af projekteringslov, anlægslov og efterfølgende bevillinger på det danske statsbudget. Finansiering af driften vil ske via bevillinger på det danske statsbudget på samme måde, som Dansk Dekommissionerings aktiviteter i dag er finansieret.

Dansk Dekommissionering er forpligtet til at modtage radioaktivt affald fra offentlige såvel som private brugere af radioaktive stoffer, og disse brugere betaler for denne ydelse. Betalingen bidrager til den samlede finansiering af driften af Dansk Dekommissionering, men Dansk Dekommissionering er uanset denne indtægt i alt væsentlighed drevet ved bevillinger på det danske statsbudget.

Der er ikke planlagt etablering af en særlig fondsstruktur til finansiering af anlæg og drift af en langsigtet løsning for brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald i Danmark.

Kommissionen (spørgsmål 7.3.):

Oplysningerne i pkt. 7.1. og 7.2. ovenfor bør være fyldestgørende med henblik på at give Kommissionen vished for, at de finansielle ressourcer er tilstrækkelige og disponible til på sikker vis at håndtere alle typer af aktiviteter og anlæg i tilknytning til håndtering af brugt nukleart

brændsel og radioaktivt affald – fra frembringelse til deponering (herunder efter lukningen).

Der henvises til besvarelse af spørgsmål 7.2

Kommissionen (spørgsmål 7.4.):

Desuden bør der afgives oplysninger om, hvilke mekanismer der er indført for regelmæssigt at revidere de finansielle ordninger og fonde for at sikre, at der findes tilstrækkelige disponible finansielle ressourcer, når der er behov for disse til gennemførelsen af nationale programmer. Der bør også gives oplysninger om de mekanismer, der er indført for at sikre, at ”forureneren betaler”-princippet overholdes: og hvorvidt og på hvilke betingelser erstatningsretlige forpligtelser overføres fra affaldsproducenten til staten. Er der for nylig foretaget en uafhængig, ekstern revision eller granskning af: i) omkostningsvurderingen, ii) finansielle mekanismer og iii) disponible finansielle ressourcer? De bedes i bekræftende fald fremlægge sådanne regnskaber/rapporter; ellers bedes De oplyse, om en sådan revision påtænkes gennemført i den nærmeste fremtid?

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 7.2. for så vidt angår de overordnede rammer for finansiering af Danmarks håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald.

DD opkræver betaling fra danske virksomheder, sygehuse og forskningsinstitutioner, jf. også besvarelsen af spørgsmål 7.2. Det er ved tekstanmærkning på finansloven bestemt, at betalingen, med henblik på at fastholde incitamentet til aflevering, kan fastsættes således, at indtægterne ikke fuldt ud modsvarer omkostningerne ved aflevering, modtagelse og håndtering af materialerne. Ansvar for affaldet overgår fuldt og helt til DD, når affaldet er modtaget eller afhentet fra eksterne operatører.

DD er, som statslig virksomhed, underlagt revision fra Rigsrevisionen. Resultatet af de årlige revisioner fremgår af Rigsrevisionens årsberetninger. DD foretager løbende opdatering af det forventede forbrug til dekommissioneringen, i forhold til de disponible finansielle ressourcer i medfør af føromtalt B 48. I forhold til den langsigtede løsning for affaldet er der foretaget en første, konceptuel omkostningsvurdering i forstudiet vedrørende slutdepot, ligesom der foreligger en omkostningsvurdering af langtidsmellemlageret. Omkostningsvurderingerne vil blive kvalificeret i den videre proces.

Kommissionen (spørgsmål 8.1.):

I hvilken udstrækning inddrages offentligheden i håndteringen af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald, og hvordan afspejles de synspunkter, der er kommet frem i forbindelse med inddragelsen af offentligheden, i beslutningsprocessen?

Siden indrapporteringen af det nationale program i august 2015 er der blevet etableret følgende organer til inddragelse af offentligheden i debatten om en dansk langsigtet løsning for radioaktivt affald:

- *Kontaktforum*. Organet er etableret i maj 2016 og består af 17 repræsentanter for væsentlige interessenter i den langsigtede løsning, heriblandt borgergrupper, miljøorganisationer, repræsentanter for lokale og regionale myndigheder, de nukleare tilsynsmyndigheder, Dansk Dekommissionering, De Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland samt Uddannelses- og Forskningsministeriet. Kontaktforum kan diskutere alle emner i relation til sagen og mø-

des fire til seks gange årligt. Der er i 2016 afholdt møder i maj og august samt oktober og december. Resuméer af diskussionerne i kontaktforum bringes videre til en tværministeriel arbejdsgruppe, der vil forberede en fornyet forelæggelse af sagen for uddannelses- og forskningsministeren efter afslutning af de igangværende undersøgelser af en mellemlager-løsning. Resuméer af kontaktforums møder er offentligt tilgængelige på:

<http://ufm.dk/aktuelt/temaer/deponering-af-radioaktivt-affald-i-dk/kontaktforum/resumeer-af-moder-i-kontaktforum>

- *Det uvildige ekspertpanel.* Organet er etableret i juni 2016 med det formål at gøre det muligt for offentligheden at få adgang til formidling af faglige problemstillinger i tilknytning til håndtering af radioaktivt affald. Panelet består af anerkendte forskere fra danske universiteter inden for fagområderne:
  - Atomfysik/atomenergi
  - Tekniske forhold ved behandling og opbevaring af radioaktivt affald
  - Helsefysik/strålebeskyttelse
  - Miljøvurdering
  - Miljølovgivning
  - Offentlig forvaltning
  - Etik

Medlemmerne af det uvildige ekspertpanel er udpeget af Det Frie Forskningsråd, der yder uafhængig forskningsrådgivning til den danske uddannelses- og forskningsminister. Det uvildige ekspertpanel besvarer hver måned spørgsmål fra offentligheden. Panelets besvarelser indgår i det samlede grundlag for den langsigtede løsning for radioaktivt affald i Danmark. Panelets besvarelser kan følges på: <http://ufm.dk/aktuelt/temaer/deponering-af-radioaktivt-affald-i-dk/det-uvildige-ekspertpanel-1/sporgsmal-og-svar-det-udvildige-ekspertpanel>.

Efter overdragelsen af ansvaret for gennemførelse af en langsigtet løsning for radioaktivt affald i Danmark fra Sundheds- og Ældreministeriet til Uddannelses- og Forskningsministeriet i juni 2015 har offentligheden fortsat mulighed for at få adgang til alle relevante publikationer og nyheder i sagen på internetsiden: <http://ufm.dk/aktuelt/temaer/deponering-af-radioaktivt-affald-i-dk>.

Kommissionen (spørgsmål 8.2.):

Hvilke selvevalueringer og internationale peerevalueringer af det nationale program er planlagt?

Danmark har anmodet IAEA om at gennemføre IRRS og ARTEMIS missioner i Danmark inden 2021, med en målsætning om at modtage begge missioner i 2020. IAEA har kvitteret for modtagelse af anmodningen og har bekræftet, at IAEA vil være i stand til at gennemføre begge missioner i overensstemmelse med anmodningen.